

Opinia Komitetu Regionów w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej działanie Wspólnoty na rzecz obchodów „Europejskiej Stolicy Kultury” w latach 2007 — 2019

(2006/C 115/12)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej działanie Wspólnoty na rzecz obchodów „Europejskiej Stolicy Kultury” w latach 2007 — 2019 COM(2005) 209 wersja ostateczna 2005/102 (COD),

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z dnia 30 maja 2005 r. o zasięgnięciu opinii Komitetu w tej sprawie zgodnie z art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

uwzględniając decyzję Przewodniczącego Komitetu Regionów z dnia 25 lipca 2005 r., powierzającą sporządzenie tej opinii Komisji ds. Kultury i Edukacji,

uwzględniając swoją opinię w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej inicjatywę wspólnotową na rzecz obchodów „Europejskiej Stolicy Kultury” (CdR 448/97fin) ⁽¹⁾,

uwzględniając swoją opinię w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej decyzję 1419/1999/WE ustanawiającą działanie Wspólnoty na rzecz obchodów „Europejskiej Stolicy Kultury” w latach 2005 — 2019 (CdR 393/2003fin) ⁽²⁾,

uwzględniając swoją opinię w sprawie kultury i różnic kulturowych oraz ich znaczenia dla przyszłości Europy (CdR 447/97 fin) ⁽³⁾,

uwzględniając opinię Komisji ds. Kultury i Edukacji przyjętą 22 września 2005 r. (CdR 251/2005 rev.1) (sprawozdawca: Seamus Murray, Członek Rady Hrabstwa Meath i Władz Regionu Środkowowschodniego (IE/UEN-EA)),

przyjął na 62. sesji plenarnej w dniach 16 — 17 listopada 2005 r. (posiedzenie z dnia 17 listopada) jednogłośnie następującą opinię:

1. Stanowisko Komitetu Regionów

W odniesieniu do Europejskiej Stolicy Kultury (ESK)

Komitet Regionów

1.1 **uważa** ESK za potężne narzędzie służące prezentowaniu, wspieraniu, wzbogacaniu i doświadczaniu kultury europejskiej i kultur lokalnych i docenia fakt, że wyznaczenie na ESK może mieć bardzo pozytywny wpływ na miasta, nie tylko w sektorze kultury, ale także poprzez zapewnienie możliwości gospodarczych i możliwości zatrudnienia w sektorze turystyki, wypoczynku i sportu oraz, że może się również stać się katalizatorem odnowy miast;

1.2 **dostrzega**, że wpływ ESK może być większy, jeżeli impreza ta stanowić będzie integralną część długoterminowej strategii kulturalnego rozwoju miasta oraz uznaje za ważne, by ESK promowała bardziej zrównoważone podejście do rozwoju

kulturalnego. Ponadto, Komitet dostrzega, że ESK coraz bardziej nabiera wymiaru regionalnego, jako że miasta angażują okoliczne obszary w opracowywanie i realizację swoich programów kulturalnych;

1.3 **uważa**, że wartość i potencjał ESK są niedoceniane, przede wszystkim w rezultacie niskiego poziomu pomocy finansowej ze strony UE oraz ponieważ nie podkreśla się rozwoju wymiaru europejskiego ESK i zwiększania widoczności miast oraz ponieważ brakuje wsparcia dla miast w zakresie przygotowywania i realizacji ich programów kulturalnych;

1.4 **jest zdania**, że w przeszłości Unia Europejska nie wykorzystywała możliwości posłużenia się inicjatywą ESK dla celów wsparcia promowania integracji i tożsamości europejskiej, jeżeli weźmiemy pod uwagę wysoką widoczność i powszechną znajomość ESK. Komitet sądzi, że ESK może pomóc obywatelom w identyfikowaniu się z Unią Europejską.

⁽¹⁾ Dz.U. C 180, z 11.6.1998, s. 70.

⁽²⁾ Dz.U. C 121, z 30.4.2004, s. 15.

⁽³⁾ Dz.U. C 180, z 11.6.1998, s. 63.

W odniesieniu do proponowanych procedur selekcji i monitorowania

Komitet Regionów

1.5 **z zadowoleniem przyjmuje** przedłożoną przez Komisję Europejską propozycję zreformowania procedury selekcji ESK oraz wprowadzenia procesu monitorowania wyznaczonych miast w okresie przygotowywania programów kulturalnych;

1.6 **uważa**, że wniosek Komisji Europejskiej zawiera propozycje naprawy wielu niedostatków obecnego procesu selekcji oraz że proponowane podejście wprowadza właściwą równowagę pomiędzy potrzebą: zapewnienia prawdziwego elementu konkurencji pomiędzy miastami, wzmocnienia roli komisji selekcyjnej, położenia większego nacisku na europejski wymiar ESK oraz uznania wkładu Państw Członkowskich i roli Rady w procesie nominowania i wyznaczania;

1.7 **z zadowoleniem przyjmuje** i wspiera następujące aspekty proponowanej procedury selekcji i monitorowania:

- wcześniejsze wyznaczanie ESK oraz wydłużenie okresu przygotowawczego przeznaczanego na opracowanie przez miasta programu kulturalnego;
- zapewnienie miastom większej jasności poprzez podział kryteriów oceny programu kulturalnego na związane z „wymiarem europejskim” oraz z „miastem i mieszkańcami”, a także wyznaczenie celów dla obu grup kryteriów;
- większą przejrzystość procesu selekcji oraz przykładanie większej wagi do tworzenia europejskiej wartości dodanej;
- wprowadzenie elementu konkurencji jako zachęty i inspiracji dla wyznaczonych miast do podnoszenia jakości i ilości elementów artystycznych w ich programach kulturalnych;
- regularne kontakty pomiędzy wyznaczonymi miastami a komisją monitorującą w celu śledzenia postępów, zapewniania wskazówek oraz rozwiązywania potencjalnych problemów na możliwie najwcześniejszym etapie fazy przygotowań;

1.8 **wzywa** Komisję Europejską do pełnego rozważenia centralnej roli, jaką miasta będą odgrywały w procesie selekcji i monitorowania oraz w tym kontekście jest zdania, że wniosek w jego obecnej treści jest zarówno niejednoznaczny jak i nakazowy oraz wprowadza niepewność dla miast, które chciałyby zorganizować obchody ESK;

1.9 **posiada** pewne zastrzeżenia co do następujących aspektów proponowanej procedury selekcji i monitorowania:

- potencjalnego obciążenia wyznaczonych miast przygotowaniem sprawozdań śródk okresowych, monitorujących i oceniających. Może to być nieproporcjonalne w stosunku do bardzo ograniczonego udziału finansowego UE w całkowitych budżetach miast przeznaczonych na obchody ESK, a zwłaszcza może stanowić problem dla mniejszych miast pragnących organizować obchody ESK;

— w oparciu o przeszłe doświadczenia — zdolności komisji monitorującej do zapewniania miastom fachowego wsparcia w przygotowywaniu programów i przekazania praktycznego doświadczenia z realizacji projektu ESK;

— potencjalnych opóźnień, które nadal mogą się pojawiać w nowym procesie wyznaczania, zwłaszcza w okresie pomiędzy nominowaniem miasta przez Państwo Członkowskie a decyzją Rady o wyznaczeniu danego miasta;

1.10 **uważa, że** konieczne są dalsze wyjaśnienia niektórych aspektów proponowanej procedury selekcji i monitorowania, a w szczególności:

- definicji „niezależnych ekspertów” mianowanych do komisji selekcyjnej i monitorującej przez instytucje europejskie oraz konsekwencji tej definicji dla dokonywania nominacji przez te instytucje;
- procedury przyznawania nagrody (wspomnianej w art. 11) wyznaczonym miastom, które spełniają kryteria i zalecenia komisji;

1.11 **popiera** skład komisji selekcyjnej (opisany w art. 5) obejmujący 13 członków — 7 z instytucji europejskich oraz 6 nominowanych przez zainteresowane Państwa Członkowskie. Uprasza jednakże, by wśród osób nominowanych przez Państwa Członkowskie znalazła się osoba z właściwego krajowego zrzeszenia reprezentującego władze lokalne i/lub miejskie;

1.12 **z zadowoleniem przyjmuje** kryteria dotyczące powiązań pomiędzy programami dwu wyznaczonych miast, co zalecał w swojej wcześniejszej opinii (CdR 393/2003fin) oraz uważa, że komisja monitorująca ma do odegrania kluczową rolę przy zapewnianiu, by te synergije zostały wypracowane na etapie przygotowywania programu;

1.13 **podkreśla**, że wszystkie Państwa Członkowskie traktowane są w ramach inicjatywy ESK tak samo, bez względu na datę ich przystąpienia. Komitet jest rozczarowany, że Komisja Europejska ponownie nie przewidziała dalszego rozszerzenia UE oraz prosi Komisję Europejską o wyjaśnienie sytuacji państw obecnie prowadzących negocjacje akcesyjne.

W odniesieniu do finansowania i wsparcia dla Europejskich Stolic Kultury

Komitet Regionów

1.14 **z zadowoleniem przyjmuje** zawartą w programie Kultura 2007 propozycję potrójnego, w stosunku do obecnego programu, wkładu finansowego Wspólnoty dla każdej Stolicy Kultury, ponieważ wierzy, że zapewni to maksymalny stopień widoczności zaangażowania UE, będzie odpowiadało ponownemu naciskowi na europejski wymiar programów kulturalnych miast oraz pomoże w większym stopniu sprostać oczekiwaniom wyznaczonych miast;

1.15 **ostrzega** przed jakimkolwiek uszczuplaniem budżetu projektu Europejskiej Stolicy Kultury w ramach programu Kultura 2007 w trakcie toczących się negocjacji nad perspektywami finansowymi na lata 2007 — 2013;

1.16 **uważa**, że Komisja powinna natychmiast wyjaśnić swoją propozycję finansowego wspierania wyznaczonych miast poprzez „nagrodę” oraz objaśnić potencjalne korzyści z tej procedury dla wyznaczonych miast w porównaniu do obecnej praktyki. Ponadto, Komitet chciałby poprosić Komisję o używanie terminu innego niż „nagroda” na nazwanie takiego wsparcia, jako że nagroda sugeruje uzyskanie wyróżnienia lub zaszczytu w wyniku wygrania konkursu, a nie otrzymanie płatności w zamian za spełnienie pewnych kryteriów programu;

1.17 **wyraża zaniepokojenie** często odczuwanymi przez miasta długimi opóźnieniami w realizowaniu przez Komisję Europejską płatności dla Stolicy Kultury, gdzie może się zdarzyć, że miasta otrzymają znaczną część funduszy dopiero po zakończeniu roku, na który zostały wyznaczone;

1.18 **z zadowoleniem przywitałby** dalsze propozycje wsparcia, jakiego Komisja Europejska mogłaby udzielać wyznaczonym miastom przy przygotowywaniu i realizacji ich programów kulturalnych;

1.19 **z zadowoleniem przywitałby** także wsparcie ze strony Komisji Europejskiej dla miast po zakończeniu roku, na który zostały wyznaczone, w celu zapewnienia by wpływy ESK utrzymywały się przez dłuższy okres czasu oraz by ESK pozostawiła po sobie spuściznę kulturalną w danym mieście. Komisja monitorująca mogłaby odegrać tu pewną rolę przy zapewnianiu, by w programach miast zapisana była trwałość działań w sektorze kulturalnym, a pomoc finansowa UE pomogłaby to osiągnąć.

W odniesieniu do zaangażowania krajów trzecich

Komitet Regionów

1.20 **wspiera** ogólne propozycje Komisji w odniesieniu do włączania krajów trzecich w projekt ESK poprzez wznowienie inicjatywy „Miesiąca Kultury”, raczej niż dodatkowe obchody ESK w kraju trzecim. Komitet chciałby jednak wyjaśnienia, jak inicjatywa „Miesiąca Kultury” byłaby wspierana finansowo na szczeblu UE;

1.21 **jest zdania**, że muszą istnieć synergie pomiędzy wyznaczonymi ESK a (przynajmniej dwoma) miastami, gdzie odbywa się inicjatywa „Miesiąca Kultury”, przy czym powiązania takie powinny skupiać się głównie wokół transgranicznej i międzyregionalnej współpracy kulturalnej. Takie działania i powiązania z „Miesiącem Kultury” powinny stanowić centralny element programów kulturalnych ESK. Komitet uważa, że podejście takie wzmocniłoby europejski wymiar ESK;

1.22 **sądzi** zatem, że propozycja przyszłego zaangażowania państw trzecich powinna być opracowana w połączeniu z obecnym wnioskiem dotyczącym ESK, tak by procesy wyznaczania miast odbywały się w tym samym czasie zarówno dla projektu ESK jak i dla inicjatywy „Miesiąca Kultury”;

W odniesieniu do zaangażowania Komitetu Regionów

Komitet Regionów

1.23 **podtrzymuje** swoje zobowiązanie do angażowania się w obchody ESK oraz pragnie nadal aktywnie uczestniczyć w procesie selekcji i monitorowania zaproponowanym przez Komisję Europejską;

1.24 **chciałby**, aby jaśniej sformułowany został zapis dotyczący nominowania członków komisji selekcyjnej, tak by zostało zapewnione, że jeden z jej wybieranych członków nadal reprezentuje Komitet w procesie wyznaczania. Komitet pragnąłby także kontynuować praktykę wyznaczania zastępcy dla swojego reprezentanta, w celu zachowania aktywnego udziału także w przypadku, gdy przedstawiciel ten nie jest w stanie uczestniczyć w posiedzeniach komisji;

2. Zalecenia Komitetu Regionów

W odniesieniu do procedury selekcji i monitorowania

Komitet Regionów

2.1 **zaleca**, by miasta wykorzystywały obchody ESK jako część swojej długoterminowej strategii rozwoju kulturalnego w celu promowania bardziej trwałego podejścia do rozwoju kulturalnego oraz zwiększenia wpływu i dziedzictwa pozostałego po ESK w miastach;

2.2 **zwraca się** do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej z prośbą o minimalizowanie potencjalnych opóźnień pomiędzy momentem mianowania miast przez Państwa Członkowskie a wyznaczeniem ich przez Radę, tak by miasta dysponowały możliwie najdłuższym czasem na przygotowanie programu;

2.3 **wnosi**, by Państwa Członkowskie uwzględniły wśród sześciu nominowanych przez siebie członków komisji selekcyjnej ESK jednego przedstawiciela krajowego zrzeszenia reprezentującego władze lokalne lub miejskie;

W odniesieniu do pomocy dla Europejskich Stolic Kultury

Komitet Regionów

2.4 **uprasza** Komisję Europejską o zmniejszenie obciążeń administracyjnych nałożonych na wyznaczone miasta w okresie przygotowawczym, przy wdrażaniu nowych rozwiązań odnośnie monitorowania;

2.5 **wnosi**, by wyznaczone miasta były informowane, z odpowiednim wyprzedzeniem przed rozpoczęciem realizacji ich programu, o wysokości pomocy finansowej, jaką otrzymają od UE, w celu usprawnienia planowania. Komitet wyraża zadowolenie z intencji Komisji Europejskiej przyznawania „nagrody” miastom, które spełniają kryteria, sześć miesięcy przed rozpoczęciem roku, na który zostały wyznaczone, ale życzyłby sobie dalszych informacji odnośnie tego, jak i na jakich warunkach „nagroda” będzie przyznawana;

2.6 **żąda**, by Komisja Europejska natychmiast usprawniła procedury wykorzystywania funduszy oraz przyspieszyła proces wypłacania tych funduszy dla Stolic Kultury;

2.7 **uprasza**, by Komisja Europejska, w ramach procesu monitorowania, umożliwiła wyznaczonym miastom łatwy dostęp do praktycznego doświadczenia i specjalistycznej wiedzy poprzez wspieranie świadczenia usług doradczych. Usługi te powinny być elastyczne i dostosowane do potrzeb miast oraz powinny być dodatkowe do jakichkolwiek informacji zapewnianych miastom za pośrednictwem strony internetowej Komisji. Mogłoby to mieć miejsce dzięki:

- a) udostępnieniu miastom informacji o mentorach, takich jak dyrektorzy czy eksperci techniczni z miast, które we wcześniejszych latach gościły u siebie program Stolica Kultury; lub
- b) ożywienia działalności sieci Europejskich Stolic Kultury i Miesiący Kultury, w celu ułatwienia wymiany doświadczeń i świadczenia wsparcia dla nowo wyznaczonych miast;

2.8 **prosi** Komisję Europejską o przedstawienie dalszych propozycji, jak mogłaby ona wspierać wyznaczone miasta w przygotowywaniu i realizacji ich programów kulturalnych, w szczególności poprzez:

a) bezpośrednie wsparcie dla miast w działaniach marketingowych, szerszej dystrybucji materiałów promocyjnych oraz zapewnianiu ESK większej widoczności;

b) przygotowywanie wskazówek, jak miasta mogą spełnić szerokie wymagania w zakresie oceny i monitorowania;

2.9 **prosi** Komisję Europejską o zapewnienie wsparcia finansowego i innego rodzaju pomocy dla miast po zakończeniu roku, na który zostały wyznaczone, w celu zapewnienia by wpływy ESK utrzymywały się przez dłuższy czas oraz by ESK pozostawiła po sobie spuściznę kulturalną w mieście.

W odniesieniu do szerszego zaangażowania w program Europejska Stolica Kultury

Komitet Regionów

2.10 **prosi** Komisję Europejską o bezzwłoczne wyjaśnienie, jakie rozwiązania zostaną zastosowane w odniesieniu do obchodów ESK w przypadku dalszego rozszerzenia UE;

2.11 **zaleca**, by dwa miasta z krajów trzecich gościły u siebie inicjatywę „Miesiąca Kultury” oraz by miasta te były wyznaczone w tym samym czasie co ESK, tak by mogły pomiędzy nimi powstać synergia na wczesnym etapie przygotowań oraz by wzmocnić europejski wymiar programów kulturalnych ESK.

W odniesieniu do zaangażowania Komitetu Regionów

Komitet Regionów

2.12 **podkreśla**, że jego przedstawiciel w komisji selekcyjnej nadal powinien pozostawać jednym z jej wybieranych członków, tak jak miało to miejsce w przeszłości oraz aby ułatwić wewnętrzną koordynację prosi, by przedstawiciel ten był mianowany na dwa, a nie trzy lata.

Zalecenie 1

Artykuł 5, ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję	Poprawka Komitetu Regionów
<p>Dwóch członków komisji mianuje Parlament Europejski, dwóch Rada, dwóch Komisja i jednego Komitet Regionów.</p> <p>Członkowie komisji selekcyjnej to niezależni eksperci, w stosunku do których nie zachodzi konflikt interesów oraz którzy posiadają znaczne doświadczenie i wiedzę z zakresu kultury, kulturalnego rozwoju miast lub organizacji obchodów Europejskiej Stolicy Kultury.</p> <p>Na zasadzie wyjątku od punktu pierwszego w pierwszym roku obowiązywania niniejszej decyzji, Komisja mianuje dwóch ekspertów na okres jednego roku, dwóch Parlament Europejski na okres dwóch lat, dwóch Rada na okres trzech lat oraz jednego Komitet Regionów na okres trzech lat.</p>	<p>Dwóch członków komisji mianuje Parlament Europejski, dwóch Rada, dwóch Komisja i jednego Komitet Regionów.</p> <p>Członkowie komisji selekcyjnej to <u>czołowe niezależni eksperci niezależne autorytety</u>, w stosunku do których nie zachodzi konflikt interesów oraz którzy posiadają znaczne doświadczenie i wiedzę z zakresu kultury, kulturalnego rozwoju miast lub organizacji obchodów Europejskiej Stolicy Kultury.</p> <p>Na zasadzie wyjątku od punktu pierwszego w pierwszym roku obowiązywania niniejszej decyzji, dwóch <u>członków ekspertów</u> mianuje Komisja na okres jednego roku, dwóch Parlament Europejski na okres dwóch lat, dwóch Rada na okres trzech lat oraz jednego Komitet Regionów na okres <u>dwóch trzech</u> lat.</p>

2.13 **prosi**, aby wniosek dotyczący decyzji potwierdził rolę Komitetu Regionów w komisji monitorującej oraz aby komisji tej powierzono odgrywanie aktywnej roli w zapewnianiu, by synergia pomiędzy programami kulturalnymi wyznaczonych miast zostały wypracowane na etapie przygotowywania programu.

Zalecenie 2

Artykuł 9, ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję	Poprawka Komitetu Regionów
<p>Nie później niż 24 miesiące przed rozpoczęciem obchodów, Komisja zwoła spotkanie siedmiu ekspertów mianowanych przez Parlament Europejski, Radę, Komisję i władze odpowiedzialne za realizację programów w miastach wyznaczonych na Europejskie Stolice Kultury.</p> <p>Począwszy od tego etapu eksperci ci będą tworzyli „komisję monitorującą”.</p> <p>Będą się spotykać, aby oceniać przygotowanie imprezy, w szczególności w odniesieniu do europejskiej wartości dodanej programów.</p>	<p>Nie później niż 24 miesiące przed rozpoczęciem obchodów, Komisja zwoła spotkanie siedmiu <u>członków ekspertów</u> mianowanych przez Parlament Europejski, Radę, Komisję, <u>Komitet Regionów</u> i władze odpowiedzialne za realizację programów w miastach wyznaczonych na Europejskie Stolice Kultury.</p> <p>Począwszy od tego etapu <u>członkowie eksperci</u> ci będą tworzyli „komisję monitorującą”.</p> <p>Będą się spotykać, aby oceniać przygotowanie imprezy, w szczególności w odniesieniu do europejskiej wartości dodanej programów <u>oraz synergii pomiędzy programami obu miast</u>.</p>

Bruksela, 17 listopada 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB